

Verslag van een studieverblijf in Damascus

Mede dankzij een subsidie van de Stichting Oosters Instituut te Leiden heb ik me van oktober 2006 tot november 2007 in Damascus kunnen voorbereiden op een promotieonderzoek.

Het voorbereidend promotieonderzoek richt zich op de interpretatie van koranische vrouwenverzen van klassieke koranexegeten.

De koran bevat een aantal vrouwgerelateerde verzen die duidelijk refereert aan de status van de vrouw, zoals vers 4.34 en 4.3. Met mijn onderzoek wilde ik nagaan hoe de klassieke moslimexegeten deze verzen hebben begrepen en welke hermeneutische methodes zij hebben toegepast.

Uit mijn onderzoek blijkt dat de koranexegeten niet met één stem maar met een verscheidenheid aan stemmen spreken. Een goed voorbeeld is de interpretatie van vers 4.34 dat volgens de klassieke exegeten stelt dat God de mannen prefereert (faḍḍala) boven de vrouwen. Al-Ṭabari (839-923) begrijpt deze preferentie als de bekwaamheid en de plicht van de man om zijn vrouw financieel te onderhouden. Dit in tegenstelling tot al-Zamakhsharī (1074-1144) en Ibn Kathīr (1300-1373) die de preferentie als algemeen en ontologisch beschouwen; God heeft de man een perfect verstand, goede management-vaardigheden, en kracht gegeven en daarom is de man als een heerser en de vrouw als zijn onderdaan.

Ook laat de analyse zien dat de hermeneutische methode van de exegeten verschilt, waarbij die van al-Ṭabari uitzonderlijk is. Zijn exegese van vers 4.3, dat handelt over polygamie, geeft dit adequaat weer. Al-Ṭabari begint met de mededeling dat dit vers op verschillende manieren is uitgelegd. Nadat hij de (drie) mogelijkheden en hun bronnen een voor een in een afzonderlijk hoofdstuk heeft weergegeven, geeft hij aan welke mogelijkheid zijn voorkeur geniet. Hij claimt echter nergens dat zijn voorkeur de juiste interpretatie is en dat de alternatieven onjuist zijn. Hiermee impliceert al-Ṭabari dat er geen ware of valse interpretatie is, ofwel, dat de interpretatie van de koranische tekst pluriform is. Het is aan de lezer om een keuze te maken.

3 november 2008

Hatice Kursun